

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Голова Приймальної комісії
Ректор ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»
_____ Світлана Омельченко

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

для вступників на денну (заочну) форму навчання
для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальностями:

- 011 Освітні, педагогічні науки;**
- 013 Початкова освіта;**
- 015 Професійна освіта;**
- 016 Спеціальна освіта;**
- 033 Філософія;**
- 035 Філологія;**
- 053 Психологія;**
- 071 Облік і оподаткування;**
- 111 Математика;**
- 231 Соціальна робота**

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«РЕКОМЕНДОВАНО»

Вченою радою
філологічного факультету
Протокол № 6
від « 03 » травня 2022 р.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

для вступників на денну (заочну) форму навчання
для здобуття третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальностями:

011 Освітні, педагогічні науки;

013 Початкова освіта;

015 Професійна освіта;

016 Спеціальна освіта;

033 Філософія;

035 Філологія;

053 Психологія;

071 Облік і оподаткування;

111 Математика;

231 Соціальна робота

Укладач програми:

Нікітіна Н. П. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземної мови ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет».

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Згідно з загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001) та Програмою з англійської мови для професійного спілкування (Програма з англійської мови для професійного спілкування. – К.: Ленвіт, 2005), цільовий рівень володіння іноземною мовою для магістерського курсу і для аспірантів в українських ВНЗ має бути С1 (досвідчений користувач), а вступний рівень – В2 (незалежний користувач), який забезпечує комунікативну компетенцію для ефективного функціонування в академічному та професійному середовищі (Програма з англійської мови для професійного спілкування. – К.: Ленвіт, 2005. - С. 4). Оскільки цей стандарт ще не введено офіційно в навчальні плани і програми ВНЗ країни, потрібен певний перехідний період. На даний момент вихідний рівень володіння іноземною мовою для вступника до аспірантури має бути не нижчим В1 (рубіжний рівень незалежного користувача).

Мета іспиту з дисципліни «Іноземна мова» для вступу до аспірантури з різних спеціальностей полягає у вимірюванні комунікативних компетенцій претендентів відповідно до існуючих вимог навчальної програми з дисципліни «Іноземна мова» (Програма навчальної дисципліни «Іноземна мова». – Дніпропетровськ: ДДФА, 2010). Мінімально достатній рівень таких компетенцій (В1) повинен забезпечити можливість подальшого удосконалення навичок користування іноземною мовою як засобом передачі та одержання наукової, професійно значущої інформації, у тому числі під час роботи з іншомовними джерелами.

Структура іспиту:

1. Виконання лексико-граматичного тесту, що забезпечує можливість оцінювання знання лексики, граматики. Оцінюється – 40 балів.

2. Читання без словника оригінального тексту з фаху з передачею змісту у формі переказу іноземною мовою. Темп читання не менш ніж 400 друкованих знаків за хвилину. Обсяг тексту не менш ніж 900 друкованих знаків. Оцінюється – 30 балів.

3. Бесіда іноземною мовою згідно з тематикою, передбаченою програмою (20- 25 речень). Оцінюється – 30 балів

Критерії оцінок на іспиті:

Знання кожного вступника на освітньо-наукову програму підготовки доктора філософії оцінюються за сумою балів трьох питань екзаменаційного білета. Оцінка «відмінно» (90-100 балів): виконання лексико-граматичного тесту без помилок, допускаються незначні неточності (max 40 балів); правильне розуміння іншомовного тексту з фаху і переказ його змісту (max 30 балів); представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (20-25 речень) у природному розмовному темпі (допускаються недоліки вимови та лексикограматичні помилки, які не повинні впливати на розуміння змісту повідомлення); спроможність вести бесіду в межах програмної тематики (max 30 балів).

Оцінка «добре» (75-89 балів): виконання лексико-граматичного тесту з мінімальною кількістю помилок (max 36 балів); розуміння іншомовного тексту з фаху і переказ його змісту з незначними помилками (max 25 балів); представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (15-19 речень) у середньому темпі (недоліки вимови та лексико-граматичні помилки не повинні впливати на розуміння загального змісту повідомлення); адекватна реакція на запитання викладача за темою повідомлення (max 26 балів).

Оцінка «задовільно» (60-74 балів): виконання лексико-граматичного тесту із значною кількістю помилок (max 25 балів); недостатнє розуміння іншомовного тексту з фаху і переказ його змісту з помилками (max 22 бали); представлення усного повідомлення на одну з вивчених тем (не менше 14 речень) у повільному темпі (присутність суттєвих помилок у вимові, лексиці та граматиці) (max 23 бали).

Оцінка незадовільно (0-59 балів): виставляється в разі невиконання вимог до рівня знань, який відповідає оцінці задовільно: виконання лексикограматичного тесту (max 19 балів); читання без словника оригінального фахового тексту з переданням змісту у формі переказу

Рекомендовані запитання для співбесіди:

1. Яка тема Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
2. Чим зумовлений вибір теми Вашого майбутнього дисертаційного дослідження?
3. Чи маєте Ви публікації у фахових виданнях? Назвіть їх.
4. Чи брали Ви участь у науково-дослідній роботі до вступу на освітньонаукову програму підготовки доктора філософії?
5. У яких науково-практичних конференціях Ви брали участь?
6. Яка тема Вашої магістерської роботи? У чому полягає її теоретичне та практичне значення?
7. Які методи дослідження Ви використовували під час підготовки магістерської роботи?
8. Якими знаннями, вміннями, навичками Ви оволоділи під час навчання ?
9. У якій установі / організації Ви працюєте чи навчаєтесь? Що входить до Ваших (посадових) обов'язків?
10. Якими Ви бачите Ваші професійні перспективи?

КОМУНІКАТИВНІ КОМПЕТЕНЦІЇ, ЯКІ ВХОДЯТЬ ДО ЗМІСТУ ІСПИТУ ТА ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОГО ТЕСТУВАННЯ

Лінгвістичні компетенції

Лінгвістичні компетенції складаються з фонологічної, орфографічної, орфоепічної, лексичної, граматичної та семантичної компетенцій.

Фонологічна компетенція

Фонологічна компетенція – це знання й уміння сприймати та продукувати звуки мови; особливості, які розрізняють звуки (наприклад, такі властивості, як артикуляція, плозія, носовий характер тощо); фонетичний склад слів (наголос, тон); фонетику речення (просодію); наголос та ритм речення; інтонацію; фонетичну редукцію; сильні та слабкі форми звуків; асиміляцію.

Претенденти повинні вміти правильно артикулювати всі звуки іноземної мови, правильно передавати іноземною мовою інтонаційні особливості різних типів висловлювань (стверджувальних, питальних, окличних речень, привітання) та вживати різні види наголосу (словесний, фразовий, логічний).

Орфографічна компетенція

Орфографічна компетенція – це знання й уміння сприймати й продукувати символи, із яких складаються графічні тексти. Претенденти повинні знати:

- форму літер;
- правильний правопис слів, включаючи прийняті скорочені форми;
- знаки пунктуації та правила їх використання;
- загальноживані логографічні знаки (наприклад, @, &, \$ тощо).

Претенденти повинні вміти писати зв'язний текст із достатньо правильними правописом слів і пунктуацією.

Орфоепічна компетенція

Орфоепічна компетенція – це вміння читати вголос текст та правильно вимовляти графічно представлені нові слова. Вона включає:

- знання правил правопису;
- уміння користуватися словником та знання правил, що використовуються у ньому для показу правильної вимови;
- уміння розпізнавати омоніми, синтаксичну двозначність із контексту.

Претенденти повинні володіти орфоепічною компетенцією у повному обсязі.

Семантична компетенція

Семантична компетенція передбачає знання значень – лексичних і граматичних.

Лексична семантика розглядає питання, пов'язані зі значенням слова, в тому числі у його зв'язку з контекстом, а також міжлексичні відносини (синоніми, антоніми).

Граматична семантика має відношення до значень граматичних елементів, граматичних категорій та граматичних структур.

Претенденти мають володіти семантичною компетенцією на рівні, достатньому для повноцінного користування іноземною мовою як засобом передачі та одержання наукової, професійно значущої інформації.

Лексична компетенція

Лексична компетенція – це знання й використання вокабуляру іноземної мови, який складається з лексичних елементів та граматичних елементів.

Лексичні елементи включають:

- стійкі вирази (мовленнєві формули, ідіоми, фразові дієслова, складені прийменники тощо);

- поодинокі слова, які мають декілька значень (полісемія).

До *граматичних елементів* належать артиклі, займенники, питальні слова, прийменники, сполучники, частки.

Претенденти мають володіти лексичним запасом, достатнім для вираження елементарних комунікативних потреб у професійно спрямованих ситуаціях.

Граматична компетенція

Граматична компетенція – це знання й уміння використовувати граматичні ресурси іноземної мови. Іншими словами, це здатність розуміти й виразити певний смисл, розпізнаючи й продукуючи фрази та речення згідно з набором правил, що управляють упорядкуванням мовних елементів у змістовні послідовності (речення).

Граматична компетенція вимагає хорошого знання морфології й синтаксису мови.

Морфологія має справу з внутрішньою організацією слів, включаючи засоби словотворення.

Синтаксис розглядає організацію слів у реченні за певними правилами. Синтаксис носія мови має підсвідомий характер. Формування уміння організовувати слова у речення для передачі певного смислу – центральний аспект оволодіння комунікативною компетенцією.

Претенденти повинні знати і вміти вживати основні типи речення у дійсному способі (особові, безособові, неозначено-особові) - зокрема, речення, які називають та характеризують об'єкт, речення, в яких виражається володіння об'єктом, існування та місцеперебування об'єкта, а також речення, що виражають дію або стан - у стверджувальній, питальній та заперечній формах – у тому числі складні речення та речення, ускладнені інфінітивними, герундійними та дієприкметниковими зворотами; володіти навичками вживання наказового та умовного способів.

Соціолінгвістична компетенція

Соціолінгвістична компетенція стосується соціокультурних умов користування мовою – правил і норм поведінки, прийнятих у різних культурах. Володіння іноземною мовою на рівні B1 передбачає знання найважливіших правил ввічливості, усвідомлення існуючих розбіжностей у традиціях, ставленнях, поглядах, цінностях, характерних для суспільства іноземної країни і суспільства рідної країни; здатність обмінюватися інформацією, виражати думку, ставлення у простий спосіб; підтримувати спілкування, вживаючи прості вирази і дотримуючись основних правил комунікації.

Прагматична компетенція

Прагматична компетенція - це вміння функціонально використовувати лінгвістичні ресурси у продуктивних і рецептивних видах мовлення – усних і письмових, вміння вести спілкування логічно і послідовно.

Продуктивні види мовлення

Говоріння

Вміння говоріння підрозділяється на монологічне мовлення й діалогічне мовлення.

У плані *монологічного мовлення* претенденти повинні вміти зробити підготовлене заздалегідь повідомлення на знайому професійно-спрямовану тему.

Приблизний перелік тем для усного мовлення:

- видатні вчені та наукові досягнення в галузі науки, якою цікавиться пошукувач;
- суспільно-економічне життя України;
- екологічні проблеми нашого часу;
- сфера наукових інтересів пошукувач та проблеми, які він планує розглянути;
- культурне та суспільне життя країни, мову якої вивчає пошукувач;
- розвиток науки, культури, техніки, спорту в країні, мову якої вивчає пошукувач.

У плані *діалогічного мовлення* претенденти повинні вміти:

- розпочати, підтримати й закінчити розмову на знайому тему;
- чітко виразити своє судження, переконання, згоду чи незгоду;
- попросити співрозмовника повторити висловлювання у разі незрозуміння;
- розуміти й реагувати адекватно на запитання, хоча може бути змушений попросити повторити запитання, якщо мовлення співрозмовника було дуже швидким;
- висловити й запитати судження або враження про щось під час обговорення знайомої теми;
- давати відповіді на низку простих запитань, якщо є можливість попросити повторити запитання та попросити про допомогу у формулюванні відповіді.

В усіх випадках мовлення претендента повинно відповідати вимогам комунікативної достатності. Це означає, що вимова мовця є достатньо зрозумілою; він/вона володіє запасом загальноживаної та професійно-спрямованої лексики, достатнім для спілкування у повсякденних, навчальних і професійно-спрямованих ситуаціях із прогнозованим змістом; а також правильно вживає прості граматичні структури.

Продукуючи текст, мовець достатньо легко конструює фрази на знайомі теми, використовуючи для їх зв'язку найбільш уживані сполучники та сполучні

слова.

Одночасно, під час усного мовлення допускаються іноземний акцент, негрубі граматичні помилки, які не перешкоджають розумінню, а також паузи і деяка невпевненість.

Письмо

Письмо – це не тільки самостійний вид мовленнєвої діяльності, але й засіб формування й розвитку інших комунікативних компетенцій – читання та аудіювання (письмо використовується, наприклад, при складанні плану, анотації, реферату прочитаного тексту, під час підготовки доповіді тощо).

Претенденти повинні вміти:

- написати план прочитаного або прослуханого тексту;
- написати анотацію прочитаного або прослуханого тексту.

Рецептивні види мовлення

Аудіювання

Претенденти повинні розуміти на слух:

- основні моменти записаних на магнітну плівку матеріалів на знайому тематику, які звучать відносно повільно і ясно;
- сутність професійно-спрямованої дискусії, за умови, що ця дискусія ведеться ясно й повільно, а співрозмовники уживають стандартний діалект і їх мовлення чітко артикульоване,
- ясну, стандартну мову її носія, якщо він/вона говорить на знайому тему і є можливість попросити його/її повторити або переформулювати висловлювання.

Читання

Претенденти мають володіти різними видами читання (вивчаючим, ознайомлювальним, пошуковим й переглядовим), навичками письмового перекладу тексту як найбільш точної форми контролю розуміння прочитаного, навичками роботи зі словником, вміти анотувати й реферувати прочитане.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Англійська мова

1. Кучина Н.М. Типи англійського речення: Технологія формування граматичних навичок. – Дніпропетровськ: ДДФЕІ, 2019.

2.Кучина Н.М., Духовна О.П. Вивчаємо граматику англійської мови: Технологія формування граматичних навичок. Частина I. Модальні дієслова. Пасивний стан. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2014.

3.Кучина Н.М., Літвішко Т.Є., Токун І.І. Вивчаємо граматику англійської мови: Технологія формування граматичних навичок. Частина II. Неособові форми дієслова. Умовний спосіб. – Дніпропетровськ: ДДФА, 2010.

4. Dooley J., Evans V. On screen. B2. Public Speaking Skills. Student's Book. Express Publishing, 2019. 30 p.

5.Dooley J., Evans V. On screen. B2. Student's Book. Express Publishing, 2019.202 p.

6.Dooley J., Evans V. On screen. B2.Workbook and Grammar Book. Express Publishing, 2019.192 p.

7.Jenny Dooley, Virginia Evans. Grammarway 3. – Express Publishing, 2020.271 p.

8.Jenny Dooley, Virginia Evans. Grammarway 4. –Express Publishing, 2020.278 p.

9.McCarthy Michael , O'Dell Felicity. English Collocations in Use Advanced, 2nd edition. –Cambridge University Press, 2017 -194 p. –ISBN 9781316629956.

Німецька мова

1.Бориско Н.Ф. Самовчитель німецької мови (т.1). –Київ: ІП Логос-М, 2011.

2. Носков С.О. Самовчитель німецької мови. –Київ: Фаворит, 2015

3. Пономарьова Л.Ф., Знанецький В.Ю. Німецьке дієслово (посібник з німецької мови). –Д: ДНУ, 2016.

4. Пономарева Л.Ф., Знанецький В.Ю Граматичний посібник з німецької мови (для студентів немовних спеціальностей). –Д.,ДНУ, 2017.